

ἐκρεμάσθη ἀπὸ τὸν ὦμον τοῦ γέροντος, ὅπως ἀσθενής καὶ εὐκαμπτος κιστός ἀπὸ τὸν εὐρώστον κορμὸν ἰσχυροῦ δένδρου. Ἐκεῖ, διὰ τῶν δακρῶν τῆς καὶ τῶν φιλημάτων τῆς, ἐκάλυπτε τὰς παρειάς τοῦ γηραιοῦ ἐπιστήμονος, κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν τῆς, τὸ ἐρυθρὸν ἐκ ταραχῆς, διότι, — χωρὶς νὰ το συλλογισθῇ, χωρὶς νὰ ἤξεύρη διατί, — τὸν εἶχεν ἀποκαλέσῃ πατέρα.

— Κόρη μου! . . ναι, κόρη μου! ἐψιθύρισε καὶ ἐπανέλαθεν ὁ γέρον, ὁ ὁποῖος, μὴ δυνάμενος οὐδὲ γνωρίζων νὰ ποικιθῇ ἄλλο τί, δὲν ἠμύνετο ποσῶς, δὲν ἀπέκρουε τὴν ἐκδήλωσιν τῆς στοργῆς, καὶ χεῖρ ἔσθαι ἐπίσης τὴν καρδίαν τοῦ πάλουσαν καὶ τοὺς πόδας τοῦ τρέμοντος.

Καὶ αἱ ἐπισκέπτριαί περισσότεραί ἐπετοῦσαν καὶ ἐγουργούριζαν περὶ τοῦ οἰκίσκου, ἀποζητοῦσαι τοὺς σπόρους τοῦ κυμίνου, καὶ — κάτω, — ὁ ποταμὸς ἐκελάρυζε φαιδρῶς, ὁ ἥλιος ἐλαμπεν ἰλαρώτατος, καὶ ἦτο φωτεινὰ καὶ ὠραῖα παντοῦ, ἐπὶ τοῦ ἀνδήρου, εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ εἰς τὸ βάθος τῶν δύο καρδιῶν, τῆς νεαρᾶς καὶ τῆς γεροντικῆς, αἱ ὁποῖαι ἐπαλλον σφοδρῶς καὶ ἠγαπῶντο σφοδρότερον.

Δ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἡ Χρυσούλα ἐτρωγε καὶ ἐκοιμάτο ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, καὶ περιεπάτει, καὶ ἐγελοῦσεν. Ἦρχισε μάλιστα νὰ σκουπίξῃ καὶ τὸν οἰκίσκον, καὶ νὰ ξεσκονίζῃ τὰς συλλογὰς, καὶ νὰ καθαρῖζῃ τὸ κηπῆριον, καὶ νὰ φροντίζῃ τὰ περιστέρια. Εἶχε γίνῃ καλὰ, ἐντελῶς καλὰ, καὶ εἶχεν ἀναλάβῃ μετὰ τῆς ὑγείας, καὶ τὴν προτέραν τῆς τάξιν καὶ συνήθειαν. Τότε μόνον ὁ γηραιὸς δρυκολόγος ἠμπόρεσε νὰ ἀναπνεύσῃ, νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον, — τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ὑπέφωσκεν ἤδη εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ ἡ δευτέρα ἐξαμηνία τῆς συντάξεως.

Ἄλλ' εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου δὲν γίνονται ὅλα κατ' εὐχὴν, ὅπως τὰ φαντάζεται κανεὶς, καὶ τὰ ἐπιθυμεῖ, καὶ τὰ σχεδιάζει· καὶ ἰδοὺ ὅτι τὰ ἀπρόοπτα ἀθετοῦν καὶ ἀναποδογυρίζουν, κάποτε τὰ ὠραῖα προγράμματα. Ἄν ἐκοιμάτο καὶ ἐτρωγεν ἡ Χρυσούλα, τώρα οὐτε ἐκοιμάτο, οὐτε ἐτρωγεν ὁ κ. Φραντζῆς. Ἡσθάνετο μεγάλην . . ἐξάντλησιν, κόυρασιν, μελαγχολίαν. Τί; μήπως ἐπρόκειτο νὰ ἠρρωσθῆται καὶ αὐτός; Μήπως ἤλθεν ἡ σειρὰ του;

Ἄλλοίμονον! Κατὰ τὰς μακρὰς καὶ σκληρὰς ἡμέρας τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ τῆς Χρυσούλας, εἶχε καταπονήσῃ τὸ γεροντικόν του σῶμα, τὴν ἀγαθὴν του καρδίαν καὶ τὸ πολυδαπανημένον του κεφάλι. Αἱ καθημεριναὶ ἐκείναι ἀνασκαφαί, πέραν τοῦ ποταμοῦ, πρὸς ἀνεύροσιν παλαιοντολογικῶν ἀντικειμένων, τῶν εἶχον ἐξαντλή-

σῆ χειρὰς καὶ πόδας, χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὰ καθημερινὰ ἀνεδοκατεβάσματα τῆς λαξευτῆς κλίμακος τοῦ βράχου. Εἰς τὴν Χρυσούλαν εἶλε, καθὼς εἶδαμεν, ἐπὶ ἡ γυμναστικῆ αὐτῆ τὸν ὠφελούσιν, ἀλλ' ἤξευρε καλὰ ὅτι συνέβαινε τὸ ἐναντίον, διότι ἡ γυμναστικῆ, ἡ ζωὴ τῆς νεότητος, δὲν ὠφελεῖ τόσον τὰ γεροντικά σώματα . . . καὶ μάλιστα ὅταν γίνετα ὑπερβολικῆ καὶ ἀναγκαστικῆ.

Ἐκτός τούτου, με τοὺς τόσους φόβους καὶ τὰς ἀνησυχίας, ἡ κεφαλή του εἶχε καταστήσῃ, διὰ τὰ εἰπῶ ἔτσι, καζάνι τὸ ὁποῖον ἐβράζε σκέψεις δυσαρέστους, ἡ δὲ καρδία του φώλεε θλίψεων βασιανιστικῶν, ἀγωνιῶν σκληροτάτων.

Θὰ γίνῃ καλὰ ἡ Χρυσούλα; θὰ ἔχωμεν νὰ τῆς ἀγοράσωμεν φάρμακα; θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ πληρώσωμεν τὸν ἰατρόν; θὰ μᾶς ἀγοράσῃ καὶ αὐτὰ τὰ ἀπολιθώματα ὁ φίλος Πασῶτος; θὰ δεχθῇ καὶ αὐτὰ τὰ κρανία τὸ Μουσεῖον τῶν Παρισίων; θὰ ἔλθουν ἐπιστολὴ καὶ συστημέναι; θὰ εὐρώμεν ἔπειτα καὶ ἄλλα; . . . θὰ πέσῃ αὐτοῖον ὁ πυρετός; . . . θὰ ὠφελήσῃ αὐτὸ τὸ δυναμωτικόν; . . .

Ἐ, εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ κυρίου Φραντζῆ, δὲν ἀντέχει κανεὶς ἐπὶ πολὺ καὶ μέχρι τέλους, εἰς τόσας κακουχίας, εἰς τόσας φροντίδας, εἰς τόσα βάσανα . .

(Ἔπεται συνέχεια)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΗΣ ΚΑΛΗΣ ΚΕΡΑΣ Η ΒΡΥΣΗ

Καλεῖ ὁ ἥλιος· καὶ δὲν σείεται οὐδὲ φύλλο ἀπὸ τὰ δένδρα, καὶ ὁ βοσκὸς θάρρει βαριέται νὰ σηκώσῃ τὴ βουκέντρα.

Δὲν χουγιάζει, δὲν σουρίζει, καὶ μονάχα τοὺς τὰ κριάρια, ποὺ ἡ δίψα τὰ θερίζει, με τὰ χιλία τοὺς ποδάρια

πηλαλάνε· κι' ὄλο βλέπουν πότε ἐμπρός τοὺς θ' ἀντικρύσῃ ἀπ' τὴς λευκῆς ποῦ τὴν σκέπουν τῆς Καλῆς Κεράς τῆ βρύση.

Ὅσο κορνιαχτὸ ἔχει ἡ στράτα τὸν σηκώνουνε, καὶ μοιάζει ὅσο πᾶνε—νάτα! νάτα! — πῶς ἔοπισω τοὺς βραδυάει.

Τώρα φθάνουν—πόσα, ὦ πόσα! κι' ὄλο ἡ δίψα καὶ τὰ σφίγγει, ποῦ κολλάει ξερὴ τὴ γλῶσσα 'στὸ στεγνὸ τοὺς τὸ λαρύγγι.

Τὸ νερό, ποῦ αἰώνια βγαίνει, κάθε δίψα τοὺς θὰ σόυση.

Τρέχουν. . . βρίσκουν σταιρεμένη τῆς Καλῆς Κεράς τῆ βρύση.

I. N. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΚΟΣΜΟΥΣ

Η ΘΕΙΑ ΜΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 361.)

Ὁ ἥλιός μας εἶνε ἀπὸ τοὺς κίτρινο, εἰς τὸν κρῖνωμεν ἀπὸ τὸ χρῶμα τῶν ἀκτίων του, αἱ ὁποῖαι χρυαίουν τὴν γῆν. Ἀλλὰ διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ τούτου, πρέπει νὰ μεταβῶμεν εἰς ἄλλον ἀστὲρα με ἐν ἀπὸ τὰ τηλεσκοπία μας, καὶ τότε θὰ πεισθῶμεν τὴν χρῶμα ἔχει ἀπὸ μακρᾶν.

— Καὶ πῶς ἐξηγῶνται τὰ διάφορα χρώματα τῶν ἀστέρων;

— Θὰ σοῦ εἶπω μίαν ἐξήγησιν, ἡ ὁποία δὲν μου φαίνεται πολὺ μακρᾶν τῆς ἀληθείας.

Ἐάν θέσωμεν εἰς τὸ πῦρ σιδηρᾶν πλάκα πολὺ λεῖαν, διὰ νὰ γίνετα καλλίτερον ἡ παρατήρησις, βλέπομεν ὅτι καθὼς θερμαίνεται περισσότερο, μεταβάλλεται τὸ χρῶμά της· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν γίνετα κίανη, ἔπειτα πρασίνη, ἐρυθρὰ, κερασόχρους, κίτρινη καὶ ἐπὶ τέλους λευκῆ, τῆσον ὁμοῦ λευκῆ, ὥστε καθίσταται ἐκθαμβωτικῆ ὅσον ἡ θερμότης γίνετα μεγαλύτερα. Ὑπάρχει, βλέπετε, στενὴ σχέσις μεταξὺ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός, καὶ διὰ τούτου τὰ σώματα, ὅταν θερμαίνωσιν ἀρκετὰ, γίνονται φωτεινά· διὰ τούτου ἐπίσης εἰς τὰς πυρκαϊὰς τὰ καίόμενα σώματα χάνουν τὸ χρῶμά των καὶ φαίνονται πάντα ἐρυθρὰ. Ἐάν ἔπειτα ἀφίσωμεν τὴν πλάκα μας νὰ ψυχθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, θὰ τὴν ἴδωμεν πάλιν με ὁλοὺς τοὺς χρωματισμούς, ἀλλὰ κατ' ἀντίθετον σειράν, μέχρις ὅτου ἀπὸ ἐρυθρᾶ ἐπανακτῆσῃ τὸ χρῶμά της.

Ὅπως ὁ νόμος τῆς ἔλξεως καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι νόμοι τῆς φύσεως, καὶ οἱ νόμοι τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός εἶνε παντοῦ οἱ ἴδιοι.

— Δι' ἡλαδῆ, Νίτσα μου, ὁ Θεὸς διέταξε τὰ πάντα με τὸν ἴδιον τρόπον.

— Ἀκριβῶς, παιδί μου· οὕτως ἔκαμεν ὁ καλὸς καὶ Θεός, τὸν ὁποῖον σ' ἐδίδαξεν ἡ μήτηρ σου νὰ εὐχαριστῆς καὶ νὰ παρακαλῆς καθ' ἑκάστην.

Ὅτι λοιπὸν συμβαίνει ἐδῶ εἰς τὴν σιδηρᾶν πλάκα, αὐτὸ τὸ ἴδιον συμβαίνει πανταχοῦ, καὶ εἰς τὸ ἔσχατα ἀκόμη βάθη τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἀφοῦ οἱ ἥλιοι τοῦ νεφελοειδοῦς μας φαίνονται εἰς ἡμᾶς με διάφορα χρώματα, εἶνε πολὺ λογικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αὐτὸ πρόέρχεται ἀπὸ τὴν διαφορὰν τῆς θερμότητος των. Οἱ κωνοὶ δηλαδῆ ἀστέρες πλησιάζουν νὰ σβύσουν, καὶ οἱ κίτρινοὶ ἀρχίζουν νὰ ψύχωνται.

Δὲν δύναμαι ὁμοῦ νὰ σε βεβαιώσω, ὅτι αὐτὴ ἡ ἐξήγησις εἶνε ἀκριβῆς. Ἀλλ' εἶνε πάλιν βεβαιωμένον, ὅτι πάντες οἱ ἀστέρες τοῦ Γαλαξία εἶνε πύρινα σώματα—ὅπως καὶ ὁ ἰδικός μας ἥλιος—καὶ ὅτι ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς θερμότητός των ἐ-

ξαρτᾶται καὶ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον στέλλουν περὶξ των.

— Τὶ δύστροποι ὁμοῦ αὐτοὶ οἱ ἀστέρες! τίποτε ἀκριβῆς δι' αὐτοὺς δὲν δυνάμεθα νὰ μάθωμεν.

— Μένε εὐχαριστημένους, ἀγαπητέ μου, με ὅσα σοῦ λέγω· ἄλλως τε μετ' ὀλίγον θὰ τοὺς ἀφήσωμεν πλέον.

Προηγουμένως ὁμοῦ, πρέπει νὰ σοῦ εἶπω καὶ τὰς ἄλλας διαφορὰς, αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται εἰς τὸ μέγα τοῦτο πλῆθος τῶν ἡλίων τοῦ νεφελοειδοῦς μας· διότι μένει ἀκόμη νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον διαφέρουν ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν των.

Ἐνθυμεῖσαι τοὺς κομήτας με τὸ νεφέλωμα καὶ τὸν λαμπρὸν πυρῆνα εἰς τὸ μέσον; Ἐνθυμεῖσαι τί σου εἶπα τότε; ὅτι ὁμοιάζουν με γεννώμενα ἀστρα, καὶ ὅτι καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἔχομεν γεννήσεις καὶ θανάτους, ὅπως καὶ εἰς τὴν γῆν.

Ἀλλὰ πόσα ἔτη ἀρὰ γε διαρκεῖ ἡ μεγάλη ἀστρική ζωὴ; Ἀδύνατον νὰ υπολογισθῇ· αἱ χιλιάδες τῶν αἰώνων μας δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν συγκρινόμεναι πρὸς τὸν ἄπειρον αὐτὸν χρόνον, ὅπως καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν χιλιομέτρων μας δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν, συγκρινόμενα πρὸς τὸ ἄπειρον διάστημα· εἰς αὐτὴν τὴν ἀπειρίαν χάνεται ἡ σκέψις μας, ἡ συνειθισμένη εἰς τὰ μικρὰ πράγματα τὰ περὶξ ἡμῶν. Πῶς νὰ λογαριασθῇ τόσον μέγα, τόσον ἐκτεταμένον χρονικὸν διάστημα; Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν «κοσμικήν ὕλην», τὴν ὕλην δηλαδῆ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν εἶνε κατασκευασμένοι οἱ κόσμοι κατὰ τοὺς ἀστρονόμους, καὶ τὴν ὁποῖαν τὰ τηλεσκοπία των εὐρίσκουν διεσπαρμένην εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς ἐκτάσεις πολὺ περισσότερο γιγαντιαίας ἀπὸ τὸ μήκος τῆς μακρᾶς οὐρᾶς τῶν κομητῶν, ἡ ὁποία, ἂν ἐνθυμησῆται, ἔχει μήκος 190 ἑκατομμύρια χιλιομέτρα· λοιπὸν ἡ κοσμικὴ αὐτὴ ὕλη εἶνε τόσον ἀραιά, ὥστε ἀδύνατον νὰ τὴν φαντασθῶμεν.

Σοῦ εἶπα, ὅτι κατὰ τὸ 1861 ἡ Γῆ συνήνησεν εἰς τὸν δρόμον τῆς τὴν οὐρανὸν κομήτου, καὶ ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρά μας διήλθε δι' αὐτῆς, χωρὶς νὰ ταραχθῇ περισσότερο ἀπὸ σφαῖραν τηλεβόλου σχίζουσαν τὸν αἶρα. Ἡ σύγκρισις σοῦ ἐράνη τότε ὀλίγον ἐξωγαμμένη. Θὰ ἴδῃς ὁμοῦ τώρα ὅτι τὸ ἐναντίον ἀκριβῶς συμβαίνει.

Ὑπάρχουν ἀστέρες φαινόμενοι ὡς λάμποντα σημεῖα εἰς τὸ μέσον σφαιρικοῦ νεφελίου, ὅπως φαίνονται κάποτε καὶ οἱ κομήται· μερικὸι μάλιστα τοιοῦτοι ἀστέρες φαίνονται ἄνευ πυρῆνος. Αὐτοὺς τοὺς ἀστέρας ὀνομάζουν νεφελοειδεῖς ἀδιαλύτους· ἀποτελοῦνται δὲ ἀπὸ κοσμικὴν ὕλην ἀρκετὰ πυκνήν, ὅπως εἶνε, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς τοὺς κομήτας τοὺς ἐχοντας νεφέλωμα μόνον. Οἱ ἀστέρες οὗτοι κατέχουν ἀλογάριστον διάστημα· καὶ ὅτι πράγματι τὸ μέγεθός των εἶνε ὑπερβολι-

κόν, καταλαμβάνομεν ἀπὸ τὸ μέγεθος με τὸ ὁποῖον φαίνονται εἰς τὰ τηλεσκοπία σχετικῶς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀστέρας. Καὶ ὁμοῦ ἐτόλμησαν νὰ λογαριάσουν αὐτὸ τὸ ὑπερμέγεθος διάστημα.

— Πρὸ ὀλίγου μοῦ εἶπες ὅτι εἶνε ἀλογάριστον.

— Διὰ τοὺς ἄλλους νεφελοειδεῖς ναι. Ὅχι ὁμοῦ καὶ διὰ τὸν ἰδικόν μας.

— Μὰ, θεῖα, θέλεις νὰ με περιγελάσῃς;

— Ὅχι, κύριε Κωνσταντίνε· μήπως νομίζεις ὅτι ὁ ἰδικός μας κόσμος ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν; καὶ αὐτὸς ἤρχισεν ἀπὸ νεφέλωμα σφαιρικόν, τὸ ὁποῖον με τὸν καιρὸν συνεπυκνώθη. Εἰς αὐτὸ λοιπὸν ἔκαμαν τὸν λογαριασμὸν, ὁ ὁποῖος ἀλλοχού εἶνε ἀδύνατος.

Ἄς λάβωμεν ὅτι ἡ παλαιὰ σφαῖρα ἐκ κοσμικῆς ὕλης, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐγένετο ὁ ἥλιος καὶ ὄλοι οἱ ἀκόλουθοί του, εἶχεν ἀκτῖνα τὸ ἡμισυ τῆς ἀποστάσεως τοῦ πλησιεστέρου ἀστέρος· ὅταν γνωρίζωμεν τὴν ἀκτῖνα σφαιρας, (δηλαδῆ πόσον ἀπέχει ἀπὸ τὴν ἐπιφανείαν τὸ κέντρον, τὸ ὁποῖον εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν εἶνε ὁ ἥλιος,) εὐκόλως εὐρίσκομεν τὸν ὄγκον τῆς σφαιρας. Ἐλογάρισαν λοιπὸν καὶ εὗρον, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κυβικῶν χιλιομέτρων, τὰ ὁποῖα ἐχώρει αὐτὴ ἡ σφαῖρα, εἶνε περισσότερο ἀπὸ ἓν ἑκατομμύριον φορές μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν χιλιογράμμων, τὰ ὁποῖα βαρύνουν ὁ ἥλιος καὶ πάντες οἱ συνοδοὶ του.

— Πόσα εἶνε αὐτὰ τὰ χιλιογράμματα;

— Διὰ νὰ σοῦ εἶπω ἀκριβῶς, πρέπει νὰ κάμω πολλὰς προσθέσεις. Τοῦ ἥλιου μόνον τὸ βάρος ὑπερβαίνει τὰ δύο ἐννεάκις ἑκατομμύρια· τόσον μέγας ἀριθμὸς καταστὰ φανταστικὸς, ἄνευ σημασίας πλέον! Ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς αὐτόν, ἀφοῦ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀστρονόμων, ἡ μάζα τοῦ ἥλιου εἶνε 500 φορές μεγαλύτερα ἀπὸ τὴν μάζαν ὄλης τῆς συνοδίας του μαζῶ.

— Τί σημαίνει, θεῖτσα, κυβικὸν χιλιομέτρον;

— Διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ μήκος καὶ πλάτος καὶ ὕψος ἑνὸς χιλιομέτρου· ὄλοι οἱ κύβοι εἶνε παρόμοιοι, καὶ ὅταν ἡ πλευρὰ τοῦ κύβου γίνῃ δεκάκις μεγαλύτερη, ὁ ὄγκος του γίνετα χιλιάκις μεγαλύτερος· διότι δέκα ἐπὶ δέκα ἐπὶ δέκα ἴσον χιλία.

Ἠρώσεξε τώρα μίαν στιγμὴν νὰ λογαριάσωμεν, ἂν ἡ ὕλη ἑνὸς ἑκατομμυρίου κυβικῶν χιλιομέτρων συνεπυκνώθη διὰ νὰ σχημασθῇ ἐν χιλιογράμμων ἀπὸ τὴν μάζαν τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος, πόσον ἀραιὰ θὰ ἦτο ἡ ὕλη αὐτῆ; πολὺ, παρὰ πολὺ ἀραιότερα ἀπὸ τὸν αἶρα.

Ἐν κυβικὸν μέτρον αἶρος ἐπὶ τῆς γῆς ἔχει βάρος ἑνὸς χιλιογράμμου καὶ τριακοσίων γραμμαρίων.

— Τόσον πολὺ! Πῶς τὸ γνωρίζουν;

— Ἐξύγισαν δύο φορές μεγάλην σφαιρικήν, τὴν πρώτην φορὰν πλήρη αἶρος καὶ τὴν δευτέραν κενήν· ἡ διαφορὰ τοῦ βάρους ἐδείκνυε τὸ βάρος τοῦ αἶρος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο εἰς τὴν σφαιρικήν.

— Καὶ πῶς κατάρθωσαν νὰ κενώσουν τὴν σφαιρικήν ἀπὸ τὸν αἶρα;

— Αὐτὸ θὰ σοῦ τὸ εἶπω ἄλλοτε.

Σοῦ ἔλεγα λοιπὸν ὅτι ἐν κυβικὸν μέτρον αἶρος ζυγίζει ἐν χιλιογράμμων καὶ 300 γραμμάρια.

Ἐν δεκάμετρον κυβ. ζυγίζει 1300 χιλίγρ.

Ἐν ἑκατόμετρον " " 1300 000 "

Ἐν χιλιομέτρον " " 1300 000 000 "

δηλαδῆ ἐν δισεκατομμύριον καὶ τριακόσια ἑκατομμύρια χιλιογράμματα! Τόσον βάρος ἔχει ἐν κυβικὸν χιλιομέτρον αἶρος, ἐνῶ οὐχὶ ἐν ἄλλ' ἐν ἑκατομμύριον κυβικά χιλιομέτρα κοσμικῆς ὕλης, λογαριάζουσι ὅτι ἔχουν βάρος μόνον ἑνὸς χιλιογράμμου!

Τὶ λέγεις δι' αὐτὴν τὴν διαφορὰν; Βλέπεις πόσον ἀπειράκις βαρύτερος εἶνε ὁ ελαφρότατος ἀἷρ ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ὕλην;

— Δὲν δύναμαι νὰ σκεφθῶ τόσην διαφορὰν.

— Καὶ πάλιν λογάρισσε, ὅτι τόσον μικρὸν βάρος ἔχει ἡ κοσμικὴ ὕλη, ὅταν συσπειρωθῇ, συμμαζεθῇ, ὅπως τὸ νεφέλωμα τῶν κομητῶν ὅταν συσπειρωθῇ ἢ οὐρὰ του φαντάσου λοιπὸν τώρα πόσον ἀραιότερα θὰ ἦτο ἡ κοσμικὴ ὕλη προηγουμένως.

Ἀρκοῦν ὁμοῦ ταῦτα διὰ σήμερον. Αὐριον πλέον θὰ σοῦ εἶπω διὰ τὸ σύστημα τοῦ Λαπλασίου, ὅπως σοῦ ὑπεσχέθη ἄλλοτε, καὶ τὸ ὁποῖον ἀνεβάλλα νὰ κάμω, ὅπως σε παρασκευάσω διὰ νὰ τὸ ἐνοήσῃς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΗΛΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

« Λοιπὸν, Νίτσα μου, θὰ μοῦ εἴπῃς σήμερον διὰ τὸ σύστημα τοῦ Λαπλασίου ἀφοῦ με παρασκευάσας διὰ νὰ τὸ ἐνοήσω;

— Καὶ χθὲς ἀκόμη, ἀγαπητέ μου, πολλὰ σοῦ εἶπα δι' αὐτὸ χωρὶς νὰ σε προσιδοποιήσω. Πάντα ὅσα χθὲς σοῦ ἔλεγα διὰ τὴν μεγάλην σφαῖραν τῆς κοσμικῆς ὕλης, ἡ ὁποία συνεσπειρώθη διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἥλιου καὶ τῆς συνοδίας του, εἶνε γνώμη τοῦ Λαπλασίου. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν σφαῖραν ἐγένετο τὸ Σύστημα τοῦ Κόσμου, τοῦ ἡλιακοῦ ὁμοῦ Κόσμου, ἐπειδὴ περὶ αὐτοῦ μόνον πρόκειται.

— Τί σημαίνει, θεῖτσα, σύστημα.

— Σύστημα εἶνε τὸ σύνολον πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται συνδεδεμένα πρὸς ἀλλήλα.

Εἰς τὸ σύστημα τοῦ Πτολεμαίου, διὰ νὰ λάβω παράδειγμα πάλιν ἀπὸ τὴν ἀστρονομίαν, ἡ Γῆ θεωρεῖται ὡς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου καὶ ὁ οὐρανὸς ὡς συγκείμενος ἀπὸ διαφανῆς θόλους, οἱ ὁποῖοι

στρέφονται περί τήν Γῆν εἰς 24 ὥρας. Ἐπειτα ἀπὸ ὅσα τώρα γνωρίζεις, καταλαμβάνεις πόσον εἶνε ἀδύνατον εἰς τόσον ὀλίγον χρόνον νὰ κάμουν ὀλόκληρον κύκλον περί τήν γῆν οἱ νεφελοειδεῖς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τὸ φῶς, τὸ τόσον ταχέως κινούμενον, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἡμᾶς χρειάζεται ἑκατοντάδας χιλιάδων ἐτῶν! Πρὸς δικαιολογίαν ὅμως τοῦ Πτολεμαίου νὰ ἐνθυμηθῆς, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ δὲν ἐγνωρίζον τίποτε περί νεφελοειδῶν.

Τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου θέσσε τὰ οὐράνια πράγματα εἰς τὴν θέσιν των· κατ' αὐτὸ ἡ Γῆ περιστρέφεται περί ἑαυτὴν εἰς 24 ὥρας, καὶ ἡ παρατηρουμένη καθημερινὴ κίνησις τοῦ οὐρανοῦ εἶνε μόνον φαινόμενη. Ὁ ἥλιος, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου, εἶνε ἀπλοῦς ἀστήρ καὶ χρησιμεύει ὡς κέντρον τοῦ κόσμου μας.

Ὁ Δαπλάσιος δὲν ἀνέτρεψε τὸ σύστημα τοῦ Κοπερνίκου, ἀλλὰ τὸ συνεπλήρωσεν. Ὡδηγήθη δὲ ἀπὸ ὅσας ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐπειτα ἀπὸ τὸν πολωνὸν ἱερέα, ἀπὸ τὰς σελήνας τοῦ Διδὸς καὶ τοῦ Κρόνου, ἀπὸ τὸν περίφημον δακτύλιον τοῦ Κρόνου τὸν ἀνακαλυφθέντα ἀπὸ τὸν Οὐύγγενς, καὶ ἀπὸ τὰς χιλιάδας τῶν νεφελοειδῶν τοὺς ὁποίους τὸ τηλεσκόπιον τοῦ Ἐρστέλλου ἀνεκάλυψεν. Ἀπὸ αὐτὰ λοιπὸν ὀδηγούμενος, ἐπεχείρησε νὰ ἐρμηνεύσῃ, κατὰ τὸ 1796, τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἡλιακοῦ κόσμου. Καὶ εἶνε μὲν ὁ ἡλιακὸς κόσμος ἐν μόνον σημεῖον τοῦ ἀληθοῦς κόσμου, τοῦ Σάμπαντος· ἀλλ' ὅτι συνέβη ἐδῶ διατὶ νὰ μὴ ἔχη συμβῆ καὶ πανταχοῦ;

(Ἐπεται συνέχεια)

(J. Macé) Α. Σ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

ΟΛΑ ΤΟΥΣ ΜΕ ΔΑΣΚΑΛΕΥΟΥΝ

Τὰ πουλάκια ποῦ μ' εὐφραίνουν
Μὲ τὰ στόματα τὰ πλήθια,
Ψάλλοντας ἀρώτητα.

Τὰ γατάκια ποῦ μαθαίνουν,
— Ἀπ' τὴ μάννα τους, ἀλήθεια, —
Τὴν καθαριότητα.

Τὰ μυρμηγκία ποῦ δουλεύουν,
Μὲ τὴν ἀλληλοβοήθεια,
Τὴν τροφή τους φέροντας.

Ὅλα τους μὲ δασκαλεύουν
Μὲ τὴν κάθε τους συνήθεια,
Ὡς νὰ γίνω γέροντας.

I. Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΟΣ

ΕΠ' ΑΥΤΟΦΩΡΩ

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε: σελ. 363.)

Μόλις εἰσῆλθεν, ὁ Κίμων ἠσθάνθη κάποιαν τύφιν. Κάτι τὴν ἔλεγε μέσα του, ὅτι δὲν ἦτο καλὸν πράγμα αὐτὸ που θὰ ἔκαμνε, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ παραιτηθῆ τοῦ σχεδίου του. Ἀλλ' ἡ θεὰ τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία ἐστὲ κετο μεμονωμένη εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ τον κυττάξῃ προκλητικῶς καὶ εἰρωνικῶς, ἐξήλειψεν ἀμέσως τὸν πρῶτον διαταγῶν.

Ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν εἶχε συλλάβῃ, δὲν ἦτο καὶ τόσον φοβερά, ἂν μάλιστα ἐλάμβανε τις ὑπ' ὄψει καὶ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπέδιωκε. Βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Παύλου, ἐξεβίδωσεν ἀμέσως τὴν βίβαν, ἡ ὁποία ἐκάνονε τὸν φακόν, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ρίψῃ εἰς τὸ συρτάριον μίαν τραπέζης, γεμάτον ἤδη ἀπὸ παντὸς εἶδους συντρίμματα καὶ τεμάχια, φύρδην-μύγδην, ὅπου βεβαίως ὁ ἀδελφὸς του δὲν θὰ ἐσυλλογιζέτο νὰ ἐρευνήσῃ. Ὁ Κίμων λοιπὸν εὐλόγως ἤμποροῦσε νὰ ἐλπίζῃ ὅτι πρὸ τῆς παρελεύσεως δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, ἡ βίδα οὔτε θὰ εὐρίσκετο οὔτε θανατικαθίστατο. Καὶ κατὰ τὸ διάστημά τοῦτο θὰ ἔμενε ἡσυχος.

Ὁ Νίκος, κρίνων ἀρκετοὺς τοὺς δύο διὰ τὸ μικρὸν καὶ ἀνώδυνον ἐγχείρημα, δὲν ἤξιώσε κἄν νὰ τους βοηθήσῃ, — ἄλλως τε τὸ εὐρίσκε κατώτερον ἑαυτοῦ, — καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο, ἐν ᾧ οἱ φίλοι του ἐκρυπτον τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὸ συρτάριον, ἐκεῖνος ἐξήταξε λεπτομερῶς τὴν μηχανήν, ἐγγίζων τὰ πάντα, πρὸς μεγίστην ἀπελπισίαν τοῦ Κίμωνος, ὁ ὁποῖος ἐφοβεῖτο μήπως ἠθελεν ἐνοήσῃ τίποτε ὁ ἀδελφὸς του.

— Καὶ τί νομίζεις; δὲν θὰ τὸ καταλάβῃ πῶς κάποιος ἐμβῆκεν ἐδῶ μέσα, ἀμα ἰδῆ ὅτι λείπει ἡ βίδα; εἶπεν ὁ Νίκος, ὁ ὁποῖος διεσκέδαζε μὲ τὸν φόβον τοῦ Κίμωνος. Καὶ νὰ ἰδῆς ποῦ θὰ ἔχῃς ἱστορίες, σὰν νὰ εἶχες χαλάσῃ μιά καὶ καλὴ τὴ μηχανήν.

Ὅταν ἐτελείωσαν ὅλα, ὁ Κίμων ἐτρέπη εἰς φυγὴν ὡς ἐγκληματίας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Παύλου, ἐν ᾧ ὁ Νίκος ἐξήρχετο μάλλον ἡσυχος, μὲ ὕφος ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος οὐδὲν κακὸν ἔχει πράξῃ.

Ἀπεναντίας, ὁ Κίμων ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται τύφιν μεγάλην. Μόλις εἶχε κλεισθῆ ἡ θύρα, κ' ἐκεῖνος εἶχε μετανοήσῃ καὶ δὲν εἶχεν ἀκόμη κατέλθῃ ὄλην τὴν κλίμακα, ὅταν συνέλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ βάλῃ τὴν βίδα εἰς τὴν θέσιν της, πρὶν ἠθελε παρατηρήσῃ τὴν ἀπουσίαν της ὁ Ἀλέκος. Βεβαίως θὰ ἀνῆρχετο πάλιν ἀμέσως διὰ νὰ τὴν κάμῃ, ἀν δὲν ἐφοβεῖτο τὰ σκώμματα τῶν φίλων του.

Δυστυχῶς, ἡ καλὴ αὐτὴ ἀπόφασιν ἤλθεν ἀργά. Μόλις ἔκαμαν τρία βήματα ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ ἰδοὺ ὁ Ἀλέκος, ἐπι-

στρέφων ἐν σπουδῇ, διὰ νὰ ἀποτελειώσῃ τὴν ἐμφανίσειν τῆς πλακῆς, τὴν ὁποίαν θὰ εἶχε διακόψῃ, καθ' ἣν στιγμὴν παρετήρησεν ὅτι τοῦ ἔλειπε κάποιον ὕλικόν.

— Ἐλα, εἶπε φαιδρῶς πρὸς τὸν ἀδελφόν του, διερχόμενος πλησίον του. Εἶνε ἡ τελευταία φορὰ γιὰ σήμερα, καὶ δὲν θὰ σε κρατήσω περισσότερο ἀπὸ δέκα λεπτά. Αὐριο, διὰ νὰ σε ἀνταμείψω, θὰ σε πάρω μαζί μου νὰ περάσωμε τὴν ἡμέραν ἐς τὴν ἐξοχὴν. Θέλω νὰ πάρω μὲ τὴν μηχανήν μου μερικὰς τοποθεσίας. Θὰ διασκεδάσῃς λοιπὸν χωρὶς νὰ ἐνοχληθῆς καθόλου, καὶ μάλιστα εἰμπορεῖς νὰ πάρῃς καὶ τοὺς φίλους σου, ἀν το ἐπιτρέπουν οἱ γονεῖς των, ἀφ' οὗ δὲν εἰμπορῆς νὰ κάμῃς χωρὶς αὐτούς.

Εἶνε περιττὸν νὰ σας εἶπω, πόσον οἱ λόγοι οὗτοι, οἱ ὁποῖοι εἰς ἄλλην περιστάσειν θὰ ἐνεθουσίαζον τὰ τρία παιδία, τὰ ἔκαμαν τώρα μελαγχολικά. Ὁ Κίμων προπάντων ἦτο καταστενοχωρημένος, καὶ κατηράτο τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμὴν ποῦ ἤκουσε καὶ ἐξετέλεσε μίαν τόσο καλὴν συμβουλὴν.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς τρεῖς δὲν εὖρε λέξιν νὰπαντήσῃ. Καὶ ὁ Ἀλέκος, βιαστικῶς πάντοτε, ἀνῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, χωρὶς νὰ στραφῆ νὰ ἰδῆ ἂν τὸν ἠκολούθει ἡ ὄχι ὁ ἀδελφὸς του.

Ὁ Κίμων εἶχε μείνῃ. Ἐπὶ τινὰ λεπτά τῆς ὥρας, οἱ τρεῖς συνένοχοι ἐκυττάζοντο ἐν σιωπῇ. Ἐπὶ τέλους, ὁ Παῦλος εἶπε μὲ μειδίαμα βεβαιασμένον:

— Δὲν θάρρησῃς βέβαια νὰ ἰδῆ ὅτι λείπει ἡ βίδα. . . . Γιὰ τὸ καλὸ πού σας θέλω, νὰ φύγωμε τὸ γρηγορώτερον.

— Ἄν θελῆς, φύγε' ἐγὼ θὰ μείνω, καὶ . . . ὅ, τι θέλει ἄς γίνῃ.

— Φοβάσαι τώρα, ἔ; εἶπεν ὁ Νίκος καγχάζων, ὁ ὁποῖος ἐπανεῦρε τὴν εὐθυμίαν του καὶ τὸ θάρρος του, τώρα ποῦ δὲν ἦτο παρὸν ὁ Ἀλέκος.

— Ὅχι, δὲν φοβοῦμαι, ἀλλὰ μετανῶ γιὰ ὅ,τι ἔκαμα, ἀπήντησεν ὁ Κίμων, ἀψηφῶν τὰ σκώμματα, τὰ ὁποῖα θὰ προεκάλεῖ ἡ ἀπάντησις αὐτῆ. Ἄν μ' ἐρωτήσῃ ὁ Ἀλέκος, θὰ τοῦ πῶ ὅλη τὴν ἀλήθειαν· ὅμως δὲν θὰ τοῦ πῶ γιὰ σᾶς, μείνετε ἡσυχοί.

— Εἶνε περιττὸν νὰ λάβῃς τέτοιον κόπον. Γιὰ ἰδῆς ἐδῶ! εἶπεν ὀπίσω των μία φωνή, ἡ ὁποία τοὺς ἔκαμεν ἔξαφνα νὰ σκιρτήσουν.

Ἦτο ὁ Ἀλέκος, ὁ ὁποῖος, ἐπιστρέψας ἀθροῦτως χωρὶς νὰ τον ἐνοήσουν, τοῖς παρουσίαζε μίαν πλάκα φωτογραφικὴν.

— Ἴδοὺ ἡ σκηνή, ποῦ ἦδρα φωτογραφημένη ἐστὶν τὴν μηχανήν μου, ὅταν ἐγώ-ρισσα, προσέθεσε· βλέπετε, ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ μου διηγηθῆ κανεὶς τί ἐκάματε τὴν ὥραν ποῦ ἔλειπα. Τὸ ξεύρω, τὸ βλέπω. . . .

Κατάπληχτα τὰ παιδία, δὲν ἐπίστευαν τοὺς ὀφθαλμούς των. Ἐν τούτοις δὲν

Ο ΦΑΣΟΥΛΑΚΗΣ ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΔΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

ΙΔ'.

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΟΥ ΦΑΣΟΥΛΑΚΗ

Εἶπαμε, τὴν ἄλλῃ φορὰ, πῶς ἔμαθεν ὁ Φασουλάκης τί εἶνε ὄνομα κύριον.

Τώρα ἠξεύρει ὅτι αὐτὸς ὀνομάζεται Φασουλάκης, καὶ ὅτι τὸ Φασουλάκης εἶνε κύριον ὄνομα, ὅπως εἶνε κύριον καὶ γιὰ ὄλους τοὺς κύριους Φασουλάκιδες.

Ὅμως, ὄλοι οἱ κύριοι Φασουλάκιδες δὲν ὁμοιάζουν μεταξύ τους. Ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς εἶνε καλοὶ, καὶ ἄλλοι κακοί. Καμμία φορὰ μάλιστα, ὁ ἴδιος Φασουλάκης σήμερα κάθηται φρόνιμα, καὶ αὐριο ὀλωσδιόλου τὸ ἐναντίον· τὴ μιά ἡμέρα μελετᾷ, καὶ τὴν ἄλλῃ δὲν μελετᾷ καθόλου.

Τὴν πρώτη ἡμέρα, λέμε: Ὁ Φασουλάκης εἶνε καλὸς καὶ ἐπιμελής. Τὴν ἄλλῃ ἡμέρα, λέμε: Ὁ Φασουλάκης εἶνε κακὸς καὶ ἀμελής.

Καλὸς, κακός, ἀμελής, ἐπιμελής, φρόνιμος, ἀτακτος, — αὐτὰ εἶνε τὰ ἐπιθέτα τοῦ Φασουλάκη. Εἶνε δηλοῦν τὰ ὀνόματα ποῦ διδομε τοῦ Φασουλάκη, γιὰ νὰ ποῦμε μὲ αὐτὰ τὰ κακά του ἢ τὰ κακά του.

Παραδείγματος χάριν, ὅταν ἰδῶ κανένα Φασουλάκη παραμάγερα, νὰ γλύφῃ τὴν ράχη τῆς ψιτῆς ὀρνιθας, πρὶν τὴν βάλῃ ἐπὶ τὴν τραπέζιν, θὰ πῶ: Νά, αὐτὸς ὁ Φασουλάκης εἶνε λαίμαργος.

Ὅταν ἰδῶ κανένα ἄλλο Φασουλάκη νὰ κτυπᾷ τὸ κουδοῦνι ξένης πόρτας, — ἔτσι διὰ νάνησυχῆση τοὺς ἀνθρώπους, — ἢ νὰ θέλῃ νὰ δέσῃ ἐπὶ τοῦ σχοινίου του κανένα δυστυχισμένο σκυλάκι, θὰ πῶ: Νά, αὐτὸς ὁ Φασουλάκης εἶνε ταραξίας.

Λαίμαργος λοιπὸν καὶ ταραξίας εἶνε δύο ἐπιθέτα, ποῦ τα ἔδωσα τοῦ Φασουλάκη, γιὰ νὰ πῶ μὲ αὐτὰ δύο κακά του, δύο ἐλαττώματά του.

Ὅταν ὅμως βλέπω τὸ Φασουλάκη νὰ κάθεται ἡσυχᾶ, νὰ μελετᾷ τὸ βιβλίον του ἢ νὰ γράφῃ τὴν ἐξήγησίν του, λέγω: Ὁ Φασουλάκης εἶνε φρόνιμος.

Καὶ ὅταν τὸν βλέπω νὰ παίζῃ μὲ τὴν ἀδελφούλα του, χωρὶς νὰ τὴν κάμῃ νὰ κλαίῃ, λέγω: Ὁ Φασουλάκης εἶνε ἀγαθός.

Καὶ ὅταν τὸν βλέπω νάνοιγῃ τὸ μικρὸν του πουγγί γιὰ νὰ δώσῃ καμμιά πεντάρα σὲ κανένα πτωχό, λέγω: Ὁ Φασουλάκης εἶνε ἐλεήμων.

(Κατὰ τὸ Ἀγγλικόν) ΚΙΜΩΝ ΑΛΚΙΑΔΗΣ

